

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013**Εισαγωγή**

Κύριο μέλημα της αξιολόγησης της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας πλέον δεν αποτελεί η αποδοτικότερη ένταξη μιας λιγότερης ανεπτυγμένης Περιφέρειας στην εθνική οικονομία αλλά η αποτελεσματικότερη ένταξη κάθε Περιφέρειας στον ευρωπαϊκό και διεθνή ακόμα καταμερισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες στον παραγωγικό ιστό και στο ανθρώπινο κεφάλαιο σημαίνουν ότι οι υστερούσες και προβληματικές Περιφέρειες δεν είναι σε θέση να συμβάλλουν όσο θα μπορούσαν στην ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας και της ΕΕ ως σύνολο. Το αποτέλεσμα είναι επίπεδα εισοδήματος και απασχόλησης χαμηλότερα από αυτά που εν δυνάμει είναι επιτεύξιμα και αποδυνάμωση των προοπτικών της χώρας για συνεχή ανάπτυξη.

Βασικές επιδιώξεις της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 είναι η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και βελτίωσης του επιπέδου διαβίωσης ιδιαίτερα στις λιγότερο προηγμένες Περιφέρειες. Η διττή αυτή στόχευση αποβλέπει στην ταυτόχρονη άμβλυνση των διαπεριφερειακών – σε κάποιο βαθμό και των ενδοπεριφερειακών – κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων και τη διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων ολόκληρης της χώρας, αφού η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης σε ένα χωρικό υποσύνολο της προάγει και τον εθνικό μέσο όρο. Ανάλογες είναι και οι επιδιώξεις της στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η δε συνοχή αποτελεί σημαντικό στοιχείο των κατευθύνσεων που απορρέουν δεδομένου ότι η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ αλλά και στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών περιφερειών αποτελεί παράγοντα σταθερότητας που δημιουργεί τεράστιο δυναμικό ανάπτυξης.

Η ενίσχυση της κοινωνικής και χωρικής συνοχής προϋποθέτει την επίτευξη του στόχου της οικονομικής σύγκλισης με τις προηγμένες Περιφέρειες της ΕΕ καθώς δε νοείται συνοχή δίχως να λειτουργεί η παραγωγική μηχανή σε περιφερειακό επίπεδο αποτελεσματικά και με υψηλούς ρυθμούς, ώστε να καλυφθεί το κενό που χωρίζει τον πολίτη κάθε ελληνικής Περιφέρειας από το μέσο Ευρωπαίο πολίτη σε όρους εισοδήματος και ευημερίας. Η σχετική υστέρηση που διαπιστώνεται στα μέσα επίπεδα εγχώριου προϊόντος και διαθέσιμου εισοδήματος κατά κεφαλήν στην Ελλάδα, η οποία συνοδεύεται από αντίστοιχο έλλειμμα απασχόλησης, οφείλεται στη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της παραγωγικής βάσης τόσο των Περιφερειών όσο και της χώρας σε σχέση με τις προηγμένες οικονομίες της ΕΕ.

Όμως για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της χαμηλής ανταγωνιστικότητας σε ένα περιβάλλον διαρκώς εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού αποτελεσματικά – δηλαδή χωρίς δυσμενείς συνέπειες για τους ρυθμούς ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης και του εισοδήματος – χρειάζονται σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για το μετασχηματισμό της οικονομίας κάθε Περιφέρειας σε μια οικονομία που εξάγει αγαθά και υπηρεσίες εντάσεως εξειδικευμένης εργασίας. Η αναδιάρθρωση των αγορών εργασίας και προϊόντος, του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της δημόσιας διοίκησης αποτελούν αναγκαίες και ικανές συνθήκες για την επιδιωκόμενη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, την αύξηση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας.

Το επιτακτικό ερώτημα στην άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο είναι με ποιο τρόπο θα πρέπει να κατανέμουμε περιορισμένους πόρους σε εναλλακτικές χρήσεις, έτσι ώστε να πετύχουμε υψηλή συνέργια μέσων και υψηλή αποτελεσματικότητα. Οι επενδύσεις σε υποδομή καθώς και οι επενδύσεις με βασικό κριτήριο την εξυπηρέτηση των τοπικών αναγκών είναι μεν σημαντικές και αναγκαίες, δεν αρκούν όμως για να οδηγήσουν σε βιώσιμη ανάπτυξη και διαπεριφερειακή σύγκλιση. Το μέλλον της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας όπως και της χώρας συνολικά, εξαρτάται σε

τελική ανάλυση από την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού ιστού της, ο οποίος με τη σειρά του συναρτάται άμεσα με τις επενδύσεις σε κλάδους παραγωγής που είναι εκτεθειμένοι στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό.

Η Κεντρική Μακεδονία διαθέτει τις προϋποθέσεις από πλευράς συγκέντρωσης και κλίμακας παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για να πρωταγωνιστήσει στις οικονομικές εξελίξεις με επίκεντρο ιδιαίτερα την ενδοχώρα των Βαλκανίων, ωστόσο οι μέτριες αναπτυξιακές επιδόσεις που παρουσιάζει, ειδικά στην αγορά εργασίας, οφείλονται στις έντονες διαταράξεις του παραγωγικού ιστού της εξαιτίας του εντεινόμενου ανταγωνισμού, καθώς και στην υστέρηση σε σύγχρονες παραγωγικές και τεχνικές υποδομές που να αναδεικνύουν τον μητροπολιτικό ρόλο της Θεσσαλονίκης.

Η Θεσσαλονίκη, το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας εκτός Αττικής, αποτελεί εδώ και δεκαετίες -φύσει και θέσει- κομβικό μητροπολιτικό κέντρο για τη Βαλκανική και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η ενίσχυσή της, στο βαθμό που θα συμβάλει να αποκτήσει ουσιαστικά το ρόλο που της ανήκει στην περιοχή, συνιστά τη μείζονα αναπτυξιακή επιλογή – όραμα – της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την περίοδο 2007-2013. Η επένδυση στο ευρωπαϊκό μέλλον της Θεσσαλονίκης συνδέεται άρρηκτα με το όραμά για το σύνολο της Κεντρικής Μακεδονίας διότι η ισόρροπη ανάπτυξη περνά μέσα από την παράλληλη βελτίωση των μεγεθών διαβίωσης σε όλους τους αστικούς, ημιαστικούς και υπαίθριους – αγροτικούς χώρους της Περιφέρειας. Η επίτευξη της κοινωνικο-οικονομικής και χωρικής συνοχής βασίζεται σε ομόκεντρους κύκλους παράλληλης αναπτυξιακής δράσης, με επίκεντρο την περιοχή της Θεσσαλονίκης, αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

Κύρια αναπτυξιακή επιλογή – Ένα όραμα για την Κεντρική Μακεδονία 2007 – 2013

Οι προοπτικές της Κεντρικής Μακεδονίας στο ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον προσδιορίζονται με βάση τις δυνατότητες του παραγωγικού της συστήματος για προσαρμογή και αναδιάρθρωση. Κεντρικό στοιχείο, τόσο για την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσο και για την εκμετάλλευση ευκαιριών στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης, είναι η ανάπτυξη μιας περιφερειακής στρατηγικής για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Παράλληλα, η γεωγραφία της περιοχής διαμορφώνει ένα εξαιρετικά ευνοϊκό υπόβαθρο για την ανάπτυξη της Κεντρικής Μακεδονίας και της Θεσσαλονίκης και την διαμόρφωσή της σε μητροπολιτικό βαλκανικό Κέντρο, αλλά και πόλο διακρατικής συνεργασίας και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης. Με βάση τα ανωτέρω, το όραμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας οριοθετείται ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΗΣ, ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΜΕ ΚΟΜΒΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ

Η διατύπωση του οράματος εμπεριέχει τέσσερις βασικές έννοιες, οι οποίες προσδίδουν την δέουσα έμφαση και περιεχόμενο στον στρατηγικό προσανατολισμό της Περιφέρειας ώστε οι δράσεις να αποτελέσουν μεσο-μακροπρόθεσμα τον κεντρικό μοχλό ανάπτυξης και επίτευξης της πραγματικής οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης με τους ευρωπαϊούς εταίρους μας. Το όραμα θέτει τις ακόλουθες αρχές σχεδιασμού στις οποίες βασίζεται ο περιφερειακός προγραμματισμός της νέας περιόδου:

- **Καινοτομία.** Η διαρκής αναζήτηση, ανανέωση και επαναπροσδιορισμός των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας καθίσταται πλέον αδήριτη ανάγκη, με δεδομένους τους υψηλούς ρυθμούς ανάλωσης των διαθέσιμων τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων όπως επιτάσσει η ανάγκη συνεχούς προσαρμογής στις ραγδαίες εξελίξεις της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Η νέα πνοή θα προέλθει από τη διάχυση της καινοτομίας ως στρατηγική προσέγγιση για τη μεθοδική παραγωγή

νέων επιστημονικών και ερευνητικών γνώσεων, νέων τεχνολογιών, νέων διαδικασιών παραγωγής υφιστάμενων αλλά και νέων προϊόντων και υπηρεσιών, νέων μορφών διοίκησης, οργάνωσης και συνεργασίας στο επίπεδο της επιχείρησης, μεταξύ επιχειρήσεων και μεταξύ επιχειρήσεων και κράτους, οι οποίες θα μετουσιωθούν σε εφαρμόσιμες ενέργειες και βιώσιμες δραστηριότητες από τους συντελεστές της ανάπτυξης στην Κεντρική Μακεδονία και θα αποτελέσουν τα στρατηγικά ατού της σε επιλεγμένους τομείς της παραγωγής που μπορούν να καταστούν διαχρονικά πρωτοπόροι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και γιατί όχι διεθνώς.

- **Ισόρροπη Ανάπτυξη.** Η άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στηρίζεται στην δυνατότητα ανάπτυξης ενός πολυ-κεντρικού συστήματος με σημαντικά και βιώσιμα δημογραφικά και παραγωγικά μεγέθη στη Κεντρική Μακεδονία, καθ' όλα συμβατό με την επίσης επιδιωκόμενη ενίσχυση του μητροπολιτικού ρόλου της Θεσσαλονίκης. Η μη-ισόρροπη χωρικά ανάπτυξη δεν προοιωνίζει άλλωστε μόνο την συρρίκνωση των παραγωγικών και, εν τέλει, των κοινωνικών δομών της Περιφέρειας πλην της Θεσσαλονίκης, αλλά εμπεριέχει τον κίνδυνο της παραπέρα ανεξέλεγκτης συγκέντρωσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων στη Θεσσαλονίκη, με συνεπαγόμενη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, όξυνση των περιβαλλοντικών και κυκλοφοριακών προβλημάτων, κλπ.
- **Αειφόρος Ανάπτυξη.** Η αντιστάθμιση των δυσμενών επιπτώσεων της ανθρωπογενούς δραστηριότητας στο φυσικό περιβάλλον μέσα από μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή προσέγγιση που αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ορθολογική διαχείριση του χώρου και των πλουτοπαραγωγικών πόρων με βάση τη εκτίμηση της «φέρουσας ικανότητας» εμπεδώνεται στην Κεντρική Μακεδονία ως ενδημικό και μόνιμο χαρακτηριστικό της πορείας προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, θέτοντας τέρμα στην αναπαραγωγή αρνητικών προτύπων που υποβαθμίζουν την ποιότητα διαβίωσης, ελκυστικότητα και διεθνή ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας.
- **Κομβικός Ρόλος στη ΝΑ Ευρώπη.** Η διαδικασία σταδιακής ομογενοποίησης του βαλκανικού οικονομικού χώρου μέσα από την άρση του δι-εθνικού ανταγωνισμού του παρελθόντος, την φιλελευθεροποίηση των αγορών και την μελλοντική ένταξη ορισμένων χωρών στην Ε.Ε., δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας με αναμενόμενες θετικές επενέργειες για την ανάπτυξη της Κεντρικής Μακεδονίας. Η ανάδειξη της Περιφέρειας σε κομβικό παράγοντα για τις εξελίξεις στα Βαλκάνια και, ευρύτερα, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, αξιοποιεί τα κεκτημένα πλεονεκτήματα εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης της ως πύλης της χώρας προς την ζώνη ενδιαφέροντος - αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα νοτιοανατολικά σύνορά της και ως κόμβου των δικτύων μεταφορών – επικοινωνιών – ενέργειας εθνικής και διεθνούς σημασίας, ενώ προωθεί τις δυνατότητες του δυναμικού πόλου ανάπτυξης που προδιαγράφεται μέσω της μητροπολιτικής λειτουργίας του Πολεοδομικού Συγκροτήματος και της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης.

Τα παραπάνω συνθέτουν την επιχειρησιακή στρατηγική της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για το ΕΠ Μακεδονίας – Θράκης για την περίοδο 2007-2013.